

õtta, arvab mammi

Pixabay

halistele võiks seda arusaamatuks seletada küll.

Nii palju kui mammi teab, on eesti keeles senini kolm põhilist rassinimetust – europiidne, mongoliidne ja negriidne. Negriidne peaks siis ilmselgelt *out* olema, kuigi karta on, et hiinlastel ja jaapanlastelgi oleks mongoliidse kohta nii mõndagi öelda. Mida siis teha? Jätta üldse nimetamata? Vahel tuleb siiski ette olukordi, kus on vaja neil vahet teha. Näiteks on igal rassil oma eripärane välimus, omad haigused jms. Ja üldse – kuidas rääkida rassirahutustest rasse nime-tamata?

Eriti keeruliseks läheb asi siis, kui hakkame parandama aastatetagust sõnakasutust. Nagu Rootsisis, kus Pipi Pikksuka raamatust on juba välja roogitud või tahetakse välja rookida Pipi isa, kes teadagi oli neegrikuningas. Juba on kostnud hääli, et seda tuleks teha ka eestikeelses väljaandes.

Mammi ei mõista neid lauljaid, kes on kuulutanud, et nad ei grimeeriks ennast järgmises näosaates enam mustaks. Mammile mõjub nende avaldus nii, nagu oleks tõmmu nahk iseenesest midagi häbiväärset.

Millal Astrid Lindgren Pipi raamatu kirjutas? 1945. aastal. Kust pidi tema teadma, et 75 aastat hiljem tunnistatakse tema kasutatud sõna vastuvõetamatuks. Tal polnud vähimatki kavatsust Pipi isa halvustada, vastupidi – tema vanemad olid võimalikest uhkeimad. Oma eli taevas ingliski ja isa neegrikuningas. Sama lugu on tõlkega. Mis sõna oleks tõlkija Vladimir Beek-

man 1968. aastal pidanud kasutama, kui see raamat eesti keeles ilmus? Afroaafriklane või? Mustanahaline mustade hõimupealik? Mammi ei mõista neid lauljaid, kes on kuulutanud, et nad ei grimeeriks ennast järgmises näosaates enam mustaks. Talle mõjub nende avaldus nii, nagu oleks tõmmu nahk iseenesest midagi häbiväärset. Mammi küll usub, et need maailma-mainega muusikud, keda meil järele tehakse, on oma nahavärvi üle uhked ja võtavad meie esinejate sõnavõtte pigem solvan-guna.

Uhket ei saa kiusata

Mammi mõtleb ikka oma tagale emmele, kes õpetas, et kiusamise vastu ei aita muu, kui selle tähelepanuta jätmine. Kui keegi söimab sind paksuks, siis nooguta ja ütle, et olen jah paks, ja mis siis. Kiusaja tüdineb kohe ära. Aga mitte siis, kui tõnima pistad või kaebama jooksed, sest siis alles läheb asi huvitavaks.

Mammi kasvas Tallinnas, kunagise Kopli surnuaia vastas. See oli äsja sisse rännanud umbkeelsete venelaste piirkond, mida isa kutsus röövlirabaks. Mammi käis juba päris väiksenä üksinda poes ja mäletab hästi, kuidas vene poisid talle kambakesi järele karjusid: „Estonka!“ See oli nende meelest söimusest. Nüüd võiks mammi nõuda selle sõna käibest eemaldamist, sest see oli selgelt põlastav. Ent vastupidi, ta oli eestonkaks olemise üle uhke juba viieaastasena ja on praegugi.

Nii mõtlebki mammi vahel, et olukorrale oleks lihtne lahendus – söimatagu, napakaid ei saa ära keelata. Aga kui söimatav on sellest üle – olen jah see või teine ning olen selle üle uhke! Narri-jale oleks see suur pettumus, sest tema ju loodabki, et lähed pöörde, korraldad tema vastu mee-leavalduse ja mõned pätid asuvad selle varjus poode rüüstama. Muidugi on asi hüllem, kui sõnaline kius läheb üle kehali-seks – ja see oleks juba hoopis teine jutt. Ent nagu öeldud, kes on mammi, et kipub kedagi õpe-tama. Eriti veel nii suurt ja vä-gevat rahvast, nagu ameerikla-sed seda on. Aga noh, unistada ikka võib!

PS! Uskumatu, et mammi silmad seda näevad! Autoralli maailmameistrivõistluste etapp tuleb Eestisse, ja mitte keegi pole selle vastu veel protestimarsse korraldanud!

deks nimetada), kes seda meie teedel teevad, olevat arvestatav hulk. Ikka ja jälle räägib keegi, kuidas tema või mõne ta tuttavaga maanteel „kulli“ mängiti. Kusjuures tihti peale on „kiusatavad“ sõidukid (mida kinni hoitakse ja mööda ei lasta) veoautod ja rekad (*sic!*). Olen kuulnud ka lugu inimesest, kes seda just veoautojuhtidega teeb ja oma saavutustega kiitleb. Ehk kuidas ta suurte autode ees aeglustab ja neid mööda ei lase ning kuidas juhid siis ta selja taga nii meeldivalt närvi lähevad.

Jah – selline inimene kiitles sellega seltskonnas. Sünye mõttepaus on täiesti kohane. Sel teemal võib

Kiiruse ületamisega, purjus juhtimisega, punase tulega ristmikule sõitmise ja muu säärasega on lihtne – jääda vahele ja asjaolude pinnalt on piisavalt selge, mida tegid. Aga kuidas peaks politsei tuvastama neid oma meeleheaks eludega mängivaid autojuhte?

juurelda ja juurelda, aga ikka käib üle mõistuse, mis niisuguste inim-meste peas toimub. Kuidas? Miks? Kas tõepoolest on küünilisus ja ükskõiksus võõra elude vastu nii tohutu?

Kuidas karistada?

Ning sama oluline küsimus: kuidas niisugust käitumist liikluses tuvastada ja karistada? Kiiruse ületamisega, purjus juhtimisega, punase tulega ristmikule sõitmise ja muu säärasega on lihtne – jääda vahele ja asjaolude pinnalt on piisavalt selge, mida tegid. Aga kuidas peaks politsei tuvastama neid oma meeleheaks eludega mängivaid auto-

TSITAADID

” **Meie defineerime EKRE ühelt poolt enda konkurendina, aga teisalt ka partnerina. Nende välistamine ei ole mõistlik, vastupidi. Neid tuleb koostööle haarates kasvatada, ümber kasvatada. Uskuge, see õnnestub.**“

Isamaa esimees **Helir-Valdor Seeder** EKRE taltsutamiset. EPL

” **Minu soovitus majandusnõustajate kogule on: ärge raisake oma kalleid töötunde praeguse valitsuse jaoks tõsise strateegia väljatöötamisele. See oleks tühi töö, sest võimul pole volitusi kava realiseerimiseks.**“

Sirbi peatoimetaja **Kaarel Tarand** kirjutab, et viirusekriisi tõttu muutunud olud nõuavad poliitika elluviimiseks rahvalt uue mandaadi küsimist ehk erakorralisi valimisi. ERR

” **Nende suhtes, kes lähevad heauskselt ütlusi andma, ei saa ju olla kellelgi mingeid etteheiteid, küll on aga erakordselt madal isiku suhtes laimukampaania käimatõmbamine Eesti meedias. Need isikud, kes selle kampaania käivitasid, on meile teada. Meil on teada ka see, kes neid isikuid nõustab.**“

Aivar Mäe esindaja vandeadvokaat **Paul Keres** süüdistajate-st. Delfi

NÄDALA TIPUD

ELIS KUSMA
arvamustoimetaja

Laupäev, 4. juuli 2020 ARVAMUS

1 Monumentaalne möödapanek

Kui Estonia teatri lähedusse kerkiva Konstantin Pätsi aua-samba kavandile annavad hävitava hinnangu isegi need, kes on seni tuliselt toetanud ideed püstitada esimesele riigipeale pealinna monument, siis ei saa ideekonkursi võidutöö tasemega kuidagi rahul olla. Iseküsimus on, kas visuaalselt parema tulemuse poole püüdlemine on üldse mõistlik, kui ühiskond on kaugel üksmeelest, kas vastuoluline suurkuju väärribki järjekordset ausammast.

2 Teatridirektor suvetööle

Ahistamiskandaali puhkedes korralisele puhkusele suundunud Aivar Mäe töölepingu peatamine kaheks kuuks mõjub kui Estonia direktori saatmine suvetööle – töötervishoiu ja tööohutuse seaduse tundmisega on seal majas olnud nähtavasti lüngad, ent kas taktitunnet saab õppida, kui töötajate kaebusi on seni nähtud eel-kõige kui ohtu teatris valitsevale elurõõmule? Et lahku-misotsus võib olla põhjendatud ka ilma ühegi juriidilise hinnanguta, nähtub aga Arne Miku taandumisest nõu-kogu esimehe kohalt.

3 Terviseamet jookseb laiali

Valitsuse hinnang ametist lahkunud terviseameti juhi tööle on vastuoluline, kui ühelt poolt polnud Merike Jürilo lahkumine vabatahtlik, teisalt väärivat ta aga 10 480 euro suurust tulemustasu. Arusaamatu käitu-mine usaldust ei tekita – nii on terviseamet oodatud spetsialistide juurde toomise asemel meediapildis hoo-pis sellega, et koroonakriisi ajal samuti eesrinnas olnud erakorralise meditsiini osakonna juhataja Martin Kadai lahkub ootamatult.

4 Kes hävitas põllumajanduse?

Töökäte nappus maasikapõldudel on eeldatavasti alles kriisi algus, kui kuulata põllumehi, kelle sõnul pole kohalik töötö nõus kurke korjama ega lehma lüpsma. Opositsioon kutsub kokku riigikogu erakorralise istungi, ent võimulii-dus üksmeelt ei paista – kui peale jääb EKRE eestkõnele-jate seisukoht, et välistööjõud tuleb kuupäeva kukkudes välja saata, siis võib vaid arvata, kellele Eesti põllumajan-duse hävitaja tiitel rahvasuus kuuluma hakkab.

5 Riik võtab oma

olgu et tagantjärele on jõutud arusaamale, et eelmise majanduskriisi ajal oli riigipoolsete maksete peatamine teise pensionisambasse viiga, ei takistanud see võimu-liidul seda kordamast. Vahepeal saamata jäänud toot-luse eest esitatakse nüüd arve aga maksumaksjale. Omal ajal ämbris astunud opositsionäärid ei teinud samas piuksugi.

SEISUKOHT

Nali, väike flirt või ahistamine?

„Kuule, me poleks omal ajal sellist asja tähelegi pannud,“ arvas üks minu 50. aastates tuttav, kui tulid ilmseks „joviaal-sed naljad“, mis võivad nüüd Aivar Mäele saatuslikuks saa-da. Ei oleks seda vist tõesti tähele pannud või siis oleksime lihtsalt silma kinni pigistanud, sest oleksime mõelnud, et nii on ju alati olnud või mis sa sinna ikka parata saad. Ka siis, kui mingid sõnad või käitumine oleksid väga häirinud.

Aga kas see oli ikka õige? Noore naisena tuli vahel lihtsalt sellest, kui õppejõud tegi kahemõttelise vihje, keegi torkas vastikult näppudega selja tagant ribide vahele või tegi koha-tuid märkusi figuuri kohta, mööda vaadata või tobedalt nae-ratada. Seljataga muidugi sosistasime ja hoiatasime, et see on nilbik ja too on pervo. Kaebama minna? Aga kuhu? Sõna „ahistama“ poleks osanud selliste asjade kohta öeldagi ja psühhotraumastki ei oleks taibanud mõelda.

Ei imesta üldse, et eriti vanema põlvkonna esindajad – ka naised – ütlevad, et kas nad siis ei võinud need „naljad“ ära kannatada ja mis neil noortel viga on. Ja mil-les on üldse probleem? Selge, et iga nalja ei tohigi liiga traagiliselt võtta – kui see on ikka nali. Tajuda piiri, mis on nali, meeldiv flirt või juba ahistamine, ongi igal ajal peen kunst.

SIRJE MAASIKAMÄE

tervis.ohtuleht.ee vastutav toimetaja

Ohtuleht

9